

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

VELIKO VIJEĆE

PREDMET GUJA protiv MOLDAVIJE

(Zahtjev br: 14277/04)

PRESUDA
STRASBOURG
12. veljače 2008.

Ova presuda je konačna, ali može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Ovaj prijevod financiran je uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) i ne obvezuje Sud. Za više informacije pogledajte detaljnu napomenu o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme 2012.

La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pur les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyrights/droits d'auteur à la fin du présent document.

U predmetu Guja protiv Moldavije,

Europski sud za ljudska prava zasjedajući u Velikom vijeću u sastavu:

Jean-Paul Costa, *Predsjednik*

Christos Rozakis,

Nicolas Bratza,

Boštjan M. Zupančič,

Peer Lorenzen,

Francoise Tulkens,

Giovanni Bonello,

Josep Casadevall,

Rait Maruste,

Kristaq Traja,

Snejana Botoucharova,

Stanislav Pavlovschi,

Lech Garlicki,

Alvina Gyulumyan,

Ljiljana Mijović,

Mark Villiger,

Päivi Hirvelä, *suci*,

i Erik Fribergh, *Tajnik*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost dana 6. lipnja 2007. i dana 9. siječnja 2008., donosi slijedeću presudu koja je usvojena potonjeg datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 14277/04) protiv Republike Moldavije što ga je 30. ožujka 2004. g. Iacob Guja („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu temeljem članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Podnositelja zahtjeva zastupali su g. V. Gribincea i g. V. Zamă, odvjetnici iz Chişinău i članovi nevladine organizacije „Odvjetnici za ljudska prava“. Moldavsku vladu („Vlada“) zastupali su njezini zastupnici, g. V. Pârlog i g. V. Grosu.

3. Podnositelj zahtjeva je smatrao kako mu je povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja zajamčeno člankom 10. Konvencije, a osobito pravo na širenje informacija, što je imalo za posljedicu njegovo razrješenje s dužnosti u Uredu Glavnog državnog odvjetnika zbog objavljivanja dva dokumenta koja, po njegovu mišljenju, dokazuju miješanje visoko pozicioniranog političara u tekući kazneni postupak.

4. Zahtjev je dodijeljen u rad Četvrtom odjelu Suda (pravilo 52. st. 1. Poslovnika Suda). Dana 28. ožujka 2006. Vijeće tog Odjela odlučilo je o zahtjevu obavijestiti Vladu. Sukladno odredbi članka 29. st. 3. Konvencije, odlučeno je da se uz ispitivanje osnovanosti zahtjeva istovremeno ispita i njegova dopuštenost. Dana 20. veljače 2007. Vijeće u sastavu: Nicolas Bratza; *Predsjednik*, Josep Casadevall, Giovanni Bonello, Ljiljana Mijović, Kristaq Traja, Stanislav Pavlovschi i Lech Garlicki; *suci*, te Lawrence Early, *tajnik odjela*, ustupilo je predmet na rješavanje Velikom vijeću čemu stranke u postupku nisu prigovarale (članak 30. Konvencije i pravilo 72. Poslovnika Suda).

5. Sastav Velikog vijeća utvrđen je sukladno članku 27. st. 2. i 3. te pravilu 24. Poslovnika Suda.

6. Podnositelj zahtjeva i Vlada podnijeli su svoja očitovanja u pogledu dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva. Svaka je strana pisanim putem odgovorila na očitovanje suprotne strane.

7. Glavna rasprava održana je u javnosti, u Zgradi ljudskih prava u Strasbourgu, dana 6. lipnja 2007. (pravilo 59. st. 3.).

Pred Sudom su nazočili:

(a) za Vladu

g. V. Grasu,
g. G. Zamisnii,

*Zastupnik
Savjetnik*

(b) za podnositelja zahtjeva

g. V. Gribincea,
g. V. Zamă,
g. I. Guja,

*Odvjetnik,
podnositelj zahtjeva*

Sud je saslušao obraćanja g. Grosua, g. Gribincea i g. Zamăe.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

8. Podnositelj zahtjeva, g. Iacob Guja, rođen je 1970. i živi u Chişinău. U sporno vrijeme obnašao je dužnost voditelja Odjela za tisak Ureda Glavnog državnog odvjetnika.

1. Pozadina slučaja

9. Dana 21. veljače 2002. četvorica policijskih službenika (M.I., B.A., I.P. i G.V.) uhitila su deset osoba pod sumnjom da su počinili kaznena djela u svezi s parlamentarnim izborima, a jedna od uhićenih osoba osumnjičena je za vođu kriminalne skupine. Osumnjičeni su kasnije pušteni iz pritvora, a državnom odvjetništvu podnijeli su kaznenu prijavu protiv četvorice policijskih službenika radi kaznenih djela zlouporabe dužnosti i nezakonitog lišenja slobode. Kao posljedica njihove prijave, protiv policijskih službenika pokrenut je kazneni postupak zbog, između ostalog, kaznenih djela zlouporabe dužnosti i nezakonitog lišenja slobode.

10. U lipnju 2002. četvorica policijskih službenika napisala su, i zajednički potpisala, pismo koje su potom poslali Predsjedniku Voroninu, Predsjedniku Vlade Tarlevu i potpredsjedniku Sabora Mişinu tražeći zaštitu od kaznenog progona. Oni su iznijeli svoje viđenje kaznenog progona i žalili su se na neprofesionalno postupanje državnog odvjetništva. Zahtijevali su ispitivanje zakonitosti kaznenih prijava za kaznena djela koja im se stavljaju na teret. Dana 21. lipnja 2002. g. Mişin je prosljedio zaprimljeno pismo Uredu Glavnog državnog odvjetnika uz prateći dopis. Prateći dopis sastavljen je na službenom papiru s memorandumom Sabora i nije sadržavao oznaku povjerljivosti. U dopisu je bilo navedeno:

„ Poštovani g. Rusu,

Nakon čitanja ovog pisma postavlja se slijedeće pitanje: da li se zamjenik Glavnog državnog odvjetnika bori protiv kriminala ili protiv policije? Ovo pitanje od presudne je važnosti s obzirom na činjenicu da policijski službenici o kojima je riječ rade u jednoj od najuspješnijih službi unutar Ministarstva unutarnjih poslova, a čije

je djelovanje sada onemogućeno zbog mjera poduzetih od strane djelatnika Ureda Glavnog državnog odvjetnika. Molim Vas da se osobno angažirate oko ovog slučaja i da ga riješite strogo u skladu sa zakonom.“

11. Predsjednik Voronin je u siječnju 2003. posjetio Centar za borbu protiv gospodarskog kriminala i korupcije tijekom kojeg je, između ostalog, istaknuo problem političkog pritiska kojeg pojedini javni dužnosnici vrše nad tijelima koja provode zakon i to u pogledu tekućih kaznenih postupaka. Predsjednik je pozvao na borbu protiv korupcije te je od službenika zaduženih za provedbu zakona zatražio da se ograde od bilo kakvih pritisaka javnih dužnosnika. Izjave Predsjednika objavljene su u medijima.

12. Točno neutvrđenog dana kazneni postupak protiv policijskih službenika je obustavljen.

2. Curenje informacija

13. Nekoliko dana nakon što je g. Voronin pozvao na borbu protiv korupcije, podnositelj zahtjeva poslao je listu *Jurnal de Chişinău* preslike dva pisma ("pisma") adresirana na Ured Glavnog državnog odvjetnika.

14. Prvo pismo je dopis g. Mişina (vidi st. 10. presude). Drugo pismo napisao je g. A. Ursachi, zamjenik Ministra unutarnjih poslova, a naslovljeno je na zamjenika Glavnog državnog odvjetnika. Pismo je napisano na službenom papiru s memorandumom Ministarstva unutarnjih poslova i nije sadržavalo oznaku povjerljivosti. U pismu se, između ostalog, navodi:

„...Policijski službenik M.I. [jedan od četvorice policijskih službenika: vidi st. 9 presude] je dana 12. svibnja 1999. proglašen krivim ... za kazneno djelo iz članka 116, st. 2. Kaznenog zakona [nezakonito lišenje slobode koje ugrožava život, zdravlje ili uzrokuje fizičku bol], kazneno djelo iz članka 185, st. 2. Kaznenog zakona [zlouporaba dužnosti uz primjenu sile, korištenjem oružja ili mučenjem] i kazneno djelo iz članka 193, st. 2. Kaznenog zakona [iznuđivanja priznanja uporabom sile i uvredama] te mu je izrečena novčana kazna u iznosu od 1440 moldavskih leja (MDL) (128 € (EUR)). Na temelju članka 2. Zakona o oprostima isti je oslobođen od plaćanja novčane kazne.

...dana 24. listopada 2001. policijski službenik M.I. ponovno je vraćen na dužnost u Ministarstvo unutarnjih poslova.“

3. Članak u listu *Jurnal de Chişinău*

15. Dana 31. siječnja 2003. list *Jurnal de Chişinău* objavio je članak pod naslovom: „Vadim Mişin zastrašuje državno odvjetništvo“. U članku se, između ostalog, navodi:

„Krajem prošlog tjedna, na sastanku održanom u Centru za borbu protiv gospodarskog kriminala i korupcije, Predsjednik je pozvao tijela nadležna za provedbu zakona na suradnju u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije i tom ih je prilikom zamolio da ignoriraju telefonske pozive viših javnih dužnosnika u svezi tekućih sudskih postupaka.

Inicijativa Predsjednika nije slučajna. Ovaj fenomen postao je vrlo raširen, pogotovo u posljednjih nekoliko godina, te je bio predmet rasprava brojnih medija i međunarodnih organizacija.

Nedavno se u tisku izvještavalo o slučaju komunističkog parlamentarca A.J.-a, koji je pokušao utjecati na istragu koja se u kaznenom postupku vodila protiv njegovog starog prijatelja i visokog dužnosnika Ministarstva poljoprivrede, a koji je zatečen u počinjenju kaznenog djela. Međutim, nikakve pravne mjere nisu poduzete...

Također, mediji su izvještavali da je gospodin Mişin zahtijevao od Glavnog državnog odvjetnika da razriješi dužnosti dvojicu zamjenika državnog odvjetnika, I.V. i P.B.-a, koji su sudjelovali u istrazi vođenoj povodom nestanka voditelja odjela informacijske tehnologije, P.D.-a, i to nakon što su isti pronašli inkriminirajuće dokaze protiv djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova.

Rezultati interne istrage provedene nad spomenutim zamjenicima državnog odvjetnika još nisu poznati. Međutim, izvori bliski Uredu Glavnog državnog odvjetnika otkrili su za ovaj list da su I.V. i P.B. bili primorani od strane nekoga na vlasti smjestiti napustiti svoju dužnost, iako njihova odgovornost još nije utvrđena.

Sada, dok su izjave Predsjednika o zlouporabi utjecaja i miješanju još uvijek svježije, otkrivamo novu istragu koja se vodi protiv pojedinih visoko pozicioniranih javnih dužnosnika.

PRESUDA – GUJA PROTIV MOLDAVIJE

Potpredsjednik Sabora pokušava zaštititi četvoricu policijskih službenika protiv kojih je pokrenuta istraga. Naklonost g. Mišina prema službenicima policije nije novost, imajući u vidu njegovu prošlost u policiji. Naši izvori potvrđuju kako ovo nije jedini slučaj umiješanosti g. Mišina u zaštitu policijskih službenika koji su se našli u sukobu sa zakonom.

...

Državno odvjetništvo Ciocana pokrenulo je kazneni postupak protiv četvorice policijskih službenika ... zbog primjene sile tijekom nezakonitog uhićenja skupine ljudi.

...Policijski službenici fizički su napali osumnjičeničke udarajući ih po nogama i drugim dijelovima tijela. ... Nadalje, utvrdilo se da je jedan od policijskih službenika u policijsko izvješće o uhićenju unio neistinite navode... Protiv četvorice policijskih službenika također se vodi istraga zbog kaznenog djela nasilnog iznuđivanja priznanja ...

Istraga je trajala više od godinu dana. Kada je istraga gotovo okončana.....policijski službenici zatražili su zaštitu od pojedinih državnih dužnosnika.

...

Dana 20. lipnja 2002. policijski službenici uputili su pismo Predsjedniku Vladimiru Voroninu, Predsjedniku Vlade Vasile Tarlevu i potpredsjedniku Sabora Vadimu Mišinu, zahtijevajući obustavu kaznenog progona, koji je po njihovom mišljenju bio neutemeljen.

...

Prvi je na pismo reagirao potpredsjednik Sabora, Vadim Mišin. Dana 21. lipnja 2002.... isti je Glavnom državnom odvjetniku uputio dopis u kojem ga zapovjednim tonom poziva da se osobno angažira u slučaj četiri policijska službenika. Iako je g. Mišin pozvao Glavnog državnog odvjetnika da konkretan slučaj riješi 'strogo u skladu sa zakonom', ton pisma jasno ukazuje da je Glavnom državnom odvjetniku dan nalog da vrlo brzo ispita slučaj.

Takvo miješanje jedne od najutjecajnijih osoba u državi rezultiralo je obustavom kaznenog progona policijskih službenika te je državnom odvjetništvu dan nalog za provedbu interne istrage radi ispitivanja osnovanosti odluke o pokretanju kaznenog postupka protiv policijskih službenika ...

...

...Izvori iz Ministarstva unutarnjih poslova potvrdili su da je Žalbeni sud [u prethodnom postupku] donio osuđujuću presudu protiv policijskog službenika M.I. [jednog od četvorice policijskih službenika], te mu izrekao novčanu kaznu u iznosu od 1440 moldavskih leja (MDL). Temeljem odredaba Zakona o oprostima, isti je bio oslobođen od plaćanja novčane kazne. Povrh toga, 24. listopada 2001.... M.I. je vraćen na svoje radno mjesto u Ministarstvo unutarnjih poslova.

Bez upuštanja u komentiranje obrazloženja presude Žalbenog suda, želimo istaknuti nekoliko činjenica. M.I. je proglašen krivim za počinjenje kaznenih djela opisanih u članku 116., članku 185. i članku 193. Kaznenog zakona (kazneno djelo zlouporabe dužnosti, prisilnog iznuđivanja priznanja i nezakonitog lišenja slobode). Za spomenuta kaznena djela Kazneni zakon propisuje kaznu zatvora od jedne do pet godina. Policijskom službeniku M.I.-u izrečena je samo novčana kazna.

Povrh svega, M.I. je vraćen na svoje radno mjesto u Ministarstvo unutarnjih poslova iako se protiv njega još uvijek službeno vodila istraga.“

16. Novinski članak bio je popraćen fotografijama pisama potpisanih od strane g. Mišina i g. Ursachia.

4. Reakcija Ureda Glavnog državnog odvjetnika

17. Točno neutvrđenog dana Glavni državni odvjetnik zatražio je od podnositelja zahtjeva objašnjenje u svezi s objavom predmetnih pisama u tisku.

18. Dana 14. veljače 2003. podnositelj zahtjeva uputio je dopis Glavnom državnom odvjetniku u kojem priznaje da je upravo on predmetna pisma poslao novinama. U dopisu je, između ostalog, naveo:

„Moj čin je bio reakcija na izjave [Predsjednika] koje su se odnosile na borbu protiv korupcije i trgovanja utjecajem. To sam učinio jer sam bio uvjeren da na taj način i sam pomažem u borbi protiv trgovanja utjecajem (*trafic de influență*), pošasti koja se u posljednje vrijeme sve češće pojavljuje.

Vjerovao sam, i još uvijek vjerujem, da ukoliko svatko od nas pomogne u razotkrivanju onih koji zlouporabom svog položaja ometaju učinkovito djelovanje pravosuđa, situacija će se promijeniti na bolje.

Nadalje, smatram kako se pisma koja sam dostavio *Jurnal de Chișinău* ne mogu smatrati povjerljivima. Moja namjera nije bila naštetiti državnom odvjetništvu, već naprotiv stvoriti pozitivnu sliku o radu Ureda Glavnog državnog odvjetnika.“

19. Točno neutvrđenog dana, zamjenik državnog odvjetnika, I.D., kojeg se sumnjičilo da je podnositelju zahtjeva predao pisma, razriješen je dužnosti.

20. Dana 17. veljače 2003. podnositelj zahtjeva uputio je Glavnom državnom odvjetniku dopis obavještavajući ga da predmetna pisma nije dobio od I.D.-a. Naveo je:

„Ukoliko se moje ponašanje može okarakterizirati kao kršenje unutarnjih propisa Ureda, onda sam ja taj koji bi trebao snositi odgovornost.

Moje postupanje u skladu je sa Zakonom o pristupu informacijama, Zakonom o državnom odvjetništvu i Kaznenim zakonom. Vjerovao sam da su izjave [Predsjednika] u kojima je osudio korupciju i trgovanje utjecajem iskrene. Na moje veliko žaljenje, moram istaknuti da je Ured Glavnog državnog odvjetnika obično pismo jednog državnog dužnosnika uzdiglo na razinu državne tajne (što po mom mišljenju predstavlja jasan primjer izravnog miješanja politike u rad pravosuđa). Ova činjenica, zajedno s razrješenjem I.D.-a, tiče se mene osobno te u meni izaziva ozbiljnu sumnju u vladavinu prava i zaštitu ljudskih prava u Republici Moldaviji.“

21. Dana 03. ožujka 2003. podnositelju zahtjeva uručen je otkaz. U odluci o otkazu se, između ostalog, navodi da su pisma koje je učinio dostupnima novinama sadržavala oznaku tajnosti te da se propustio konzultirati s nadležnom službom unutar Ureda Glavnog državnog odvjetnika prije ustupanja pisama, a koje je postupanje u suprotnosti s odredbama članaka 1.4 i 4.11 Interne uredbe odjela za tisak (vidi st. 31. u nastavku presude).

5. Građanski postupak radi utvrđivanja odluke o otkazu nedopuštenom i radi povratka podnositelja zahtjeva na posao

22. Dana 21. ožujka 2003. podnositelj zahtjeva pokrenuo je građansku parnicu protiv Ureda Glavnog državnog odvjetnika u kojoj je zahtijevao utvrđivanje odluke o otkazu nedopuštenom te vraćanje na radno mjesto. Tvrdio je, između ostalog, da pisma koja je ustupio novinama nisu bila klasificirana kao povjerljiva u skladu sa zakonom, da on nije bio obavezan konzultirati se rukovoditeljima drugih službi unutar Ureda prije kontaktiranja s medijima, da je on predmetna pisma ustupio novinama na njihov zahtjev, te da je otkazom povrijeđeno njegovo pravo na slobodu izražavanja.

23. Dana 16. rujna 2003. Žalbeni sud u Chișinău odbio je tužbu podnositelja zahtjeva. Sud je, između ostalog, naveo da je podnositelj zahtjeva prekršio odredbe članka 1.4 Interne uredbe odjela za tisak s obzirom se nije konzultirao s ravnateljima drugih službi unutar Ureda te odredbe članka 4.11 Interne uredbe koji se odnosi na odavanje tajnih dokumenata.

24. Podnositelj zahtjeva žalio se na odluku Žalbenog suda. U žalbi je isticao iste činjenice koje je naveo u tužbi.. Također je tvrdio kako dostava predmetnih pisama novinama ni na koji način nije nanijela štetu državnom odvjetništvu.

25. Dana 26. studenog 2003. Vrhovni sud odbio je žalbu podnositelja zahtjeva te potvrdio presudu Žalbenog suda u Chișinău. Pozivajući se na navode podnositelja zahtjeva glede povrede prava na slobodu izražavanja, Vrhovni sud je utvrdio kako se otkrivanje informacija koje su pribavljene zlouporabom dužnosti ne može smatrati slobodom izražavanja (*dreptul la exprimare nu presupune dobândirea informației abuziv, folosind atribuțiile de serviciu*).

26. U toku postupka, ni Ured Glavnog državnog odvjetnika niti potpredsjednik Sabora, g. Mișin, nisu osporavali autentičnost pisama objavljenih u listu *Jurnal de Chișinău*, niti su

osporavali istinitost navoda objavljenih dana 31. siječnja 2003. u novinskom članku kao ni poduzete radnje.

6. Kaznena prijava podnijeta od strane lista *Jurnal de Chişinău*

27. Budući da Ured Glavnog državnog odvjetnika nije propisno reagirao na navode objavljene dana 31. siječnja 2003. u novinskom članku *Jurnal de Chişinău* (vidi st. 15 presude), isti je podnio kaznenu prijavu protiv Ureda glavnog državnog odvjetnika radi izdavanja naloga da se pokrene istraga o navodnoj umiješanosti g. Mişina u tijek kaznene istrage. List je istaknuo, između ostalog, kako odredbe Zakona o kaznenom postupku propisuju da novinski članci i pisma objavljena u njima mogu sami po sebi predstavljati osnovu za pokretanje kaznenog postupka te da je Glavni državni odvjetnik s tim u svezi imao obvezu naložiti provođenje istrage.

28. Kaznena prijava lista *Jurnal de Chişinău* odbačena je odlukom Općinskog suda u Râşcani od 25. ožujka 2003. koja je potvrđena presudom Županijskog suda Chişinău od 9. travnja 2003. Sudovi su, između ostalog, utvrdili da list *Jurnal de Chişinău* nije bio aktivno legitimiran za podnošenje kaznene prijave, te da navodi objavljeni u novinskom članku od 31. siječnja 2003., u svakom slučaju predstavljaju isključivo osobno gledište autora članka pa kao takvi ne mogu biti osnova za pokretanje kaznenog postupka.

7. Idući članak u *Jurnal de Chişinău*

29. Dana 14. ožujka 2003. *Jurnal de Chişinău* objavio je prateći članak koji se nadovezuje na članak objavljen 31. siječnja 2003. i to pod naslovom "Mişin je pokrenuo borbu protiv državnog odvjetništva". Dio članka opisuje događaje koji su se zbivali nakon objave prvog novinskog članka te se navodi da je objavljivanje članka razbjesnilo g. Mişina pa je stoga isti naredio Glavnom državnom odvjetniku da identificira i kazni one osobe koje su odgovorne za razotkrivanje medijima njegov dopis upućen Glavnom državnom odvjetniku. Glavni državni odvjetnik nevoljko je pristao i objavio je rat podređenima koji su odbili tolerirati miješanje politike u rad kazneno-pravosudnih organa. U članku se navodi kako su potezi Glavnog državnog odvjetnika odgovarali općem trendu koji je uočen u posljednjih nekoliko godina – smjena osoba s respektabilnim profesionalnim iskustvom koje nisu bile spremne pridržavati se pravila nove Vlade s osobama sumnjive prošlosti. U članku se ističe kako su izvori iz Ureda Glavnog državnog odvjetnika otkrili za list *Jurnal de Chişinău* da je Glavni državni odvjetnik dobio jasne smjernice od strane g. Mişina i savjetnika Predsjednika o osobama koje bi se trebale imenovati odnosno razriješiti dužnosti. Samo u protekloj godini u Uredu državnog odvjetništva Chişinău, smijenjeno je trideset istaknutih zamjenika državnog odvjetnika.

U članku je također spomenuto kako je razrješenje dužnosti podnositelja zahtjeva rezultat pritiska izvršenog od strane g. Mişina, te se navodi kako su izvori bliski Uredu Glavnog državnog odvjetnika otkrili za *Jurnal de Chişinău* da je zaprimljeno na desetke pisama g. Mişina i V.S.-a (drugi visoki državni dužnosnik) u vezi s provođenjem istrage.

Iz navoda neimenovanog izvora, dva zamjenika državnog odvjetnika razriješena su dužnosti na inzistiranje g. Mişina jer su otkrili inkriminirajuće dokaze protiv njega tijekom istrage vezane uz nestanak utjecajnog poslovnog čovjeka, P.D.-a. Nakon razrješenja s dužnosti spomenutih zamjenika državnog odvjetnika kaznena istraga je obustavljena.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Domaće pravo i sudska praksa

1. Zakon o radu

30. Članak 263, st. 1. Zakona o radu, koji je bio na snazi u spornom razdoblju, propisivao je da zaposlenicima središnje javne vlasti može biti uručen otkaz zbog teške povrede dužnosti.

2. Interne uredbe odjela za tisak Ureda Glavnog državnog odvjetnika

31. Članci 1.4 i 4.11 Interne uredbe odjela za tisak Ureda Glavnog državnog odvjetnika glasi:

„1.4 Odjel za tisak će u suradnji s redakcijama novina, časopisa, radio i TV postaja te ravnateljima ostalih službi unutar Ureda Glavnog državnog odvjetnika, razmotriti sav materijal o aktivnostima i radu Ureda Glavnog državnog odvjetnika, a koji je predviđen za objavljivanje u medijima.

...

4.11 [Voditelj odjela za tisak] odgovara za kvalitetu objavljenog materijala, istinitost zaprimljenih i objavljenih informacija te je dužan poštovati povjerljivosti informacija, a sve u skladu sa zakonskom regulativom Republike Moldavije.“

32. U spornom razdoblju, ni Interne uredbe Ureda Glavnog državnog odvjetnika kao niti moldavsko zakonodavstvo nisu regulirali pitanje zaštite povjerljivosti podataka te odgovornosti zaposlenika u slučajevima otkrivanja povjerljivih informacija unutar svog radnog mjesta.

3. Kazneni zakon i Zakon o kaznenom postupku

33. Kazneni zakon koji je bio na snazi u spornom razdoblju u članku 190, st. 1. propisivao je zabranu svakog oblika miješanja u istrage koje se provode u kaznenim postupcima. Propisano je kako slijedi:

„Svako tko se miješa u tijek istrage u kaznenom postupku, odnosno tko na bilo koji način nezakonito koristi utjecaj osobe koja provodi istragu.... kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine ili novčanom kaznom do visine sto minimalnih plaća“

34. Člankom 90. Zakona o kaznenom postupku koji je bio na snazi u spornom razdoblju, između ostalog, propisano je kako objava podataka o počinjenju kaznenih djela u novinskim člancima, komentarima ili pismima objavljenim u novinama može predstavljati osnovu za pokretanje kaznene istrage od strane državnog odvjetništva.

35. Člankom 122. Zakona o kaznenom postupku, propisano je kako podaci prikupljeni u stadiju istrage, a koji su sadržani u kaznenom spisu ne mogu biti javno objavljavani, osim uz izričito odobrenje osobe zadužene za provođenje istrage.

4. Ustrojstvo državnog odvjetništva u Moldaviji

36. Sukladno članku 125. Ustava, državno odvjetništvo je neovisno tijelo.

37. Zakon o državnom odvjetništvu propisuje slijedeće:

„Članak 3. Temeljna načela koja uređuju rad državnog odvjetništva

1. Ured državnog odvjetništva:

- obavlja svoje dužnosti neovisno od tijela javne vlasti ... u skladu sa zakonom

3. Zamjenici državnog odvjetnika i istražitelji ne mogu biti članovi političkih stranaka ni drugih društveno-političkih organizacija te će se imenovati u skladu sa zakonom;...“

Članak 13. Glavni državni odvjetnik

1. Glavnog državnog odvjetnika

(i) imenuje Sabor na prijedlog Predsjednika Sabora na razdoblje od 5 godina, i

(ii) Zamjenika Glavnog državnog odvjetnika i zamjenika državnog odvjetnika imenuje Sabor na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika....“

5. Zakon o peticijama i Zakon o statusu saborskih zastupnika

38. Zakon o peticijama propisuje dužnost državnih službenika i državnih tijela da u roku od trideset dana odgovore na sve pisane zahtjeve. Ukoliko nisu ovlašteni za rješavanje pojedinog zahtjeva, dužni su ga proslijediti nadležnom tijelu u roku od tri dana.

39. Zakon o statusu Saborskih zastupnika od 7. travnja 1994. propisuje:

Članak 22(1)

„Saborski zastupnici ovlašteni su obratiti se svim državnim tijelima, nevladinim organizacijama ili službama o pitanjima koja se odnose na rad pojedinog saborskog zastupnika, te sudjelovati u ispitivanju rada pojedinog saborskog zastupnika. " "

Članak 23

"(1) Saborski zastupnici, u svojstvu predstavnika zakonodavne vlasti, ovlašteni su bez odgode zahtijevati prestanak bilo kakvog nezakonitog postupanja. Ukoliko se pokaže potrebnim, ovlašteni su zatražiti od službenih tijela ili ovlaštenih osoba poduzimanje svih mjera radi sprječavanja nezakonitog postupanja...“

B. Izvješća o diobi vlasti i neovisnosti pravosuđa u Moldaviji

40. U Izvješću Međunarodne komisije pravika (ICJ) za 2004. godinu o vladavini prava u Moldaviji prvenstveno se navodi:

„... Centar za neovisnost sudaca i odvjetnika Međunarodne komisije pravika (ICJ/CIJL) koji provodi misiju u Moldaviji zaključio je da, unatoč naporima Vlade Republike Moldavije da nakon proglašenja neovisnosti ostvari reformu pravosuđa, uspostava vladavine prava je nemoguća zbog ozbiljnih problema koji se moraju riješiti. Po mišljenju ICJ/CIJL, ponovno ustrojstvo trodiobne vlasti rezultiralo je pravosuđem koje je u velikoj mjeri podložno utjecajima Vlade. Praksa ‘telefonske pravde’ iznova je uspostavljena. Izvršna je vlast je u poziciji utjecati na imenovanja sudaca kroz Vrhovno sudbeno vijeće čije djelovanje bi trebalo biti neovisno. Osim optužbi za korupciju, moldavsko pravosuđe u posljednje tri godine znatno je nazadovalo, što je rezultiralo donošenjem sudskih odluka koje izvrću pravdu kada su interesi Vlade u pitanju...“

41. U Izvješću *Moldavske kuće slobode* za 2003. između ostaloga se navodi:

„... U 2002., načelo vladavine prava u Moldaviji našlo se pred izazovom ... Krhka uravnoteženost zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti u 2002. posljedica je niza nezakonitih izbora sudaca koji su birani po principu lojalnosti vladajućoj stranci, zatim razrješenja dužnosti pučkog pravobranitelja, i pokušaja da se ograniči nezavisnost Ustavnog suda ... U travnju 2002., Moldavsko udruženje sudaca (MAJ) upozorilo je da Vlada započinje "masovnu čistku" u pravosudnom sektoru. Sedam sudaca izgubilo je svoja radna mjesta. ... Situacija se dodatno pogoršala kada je Predsjednik Voronin odbio produžiti mandat pedeset sedmorici drugih sudaca ... " "

42. U Izvješću Otvorenog društva pravde te *Moldavske kuće slobode* za 2003. između ostaloga se navodi:

„... u praksi je usvojena metoda ‘uzimanja pod kontrolu’ određenih sudskih spisa koji su od presudnog interesa za komunističke vođe ili državna tijela. Ova praksa podrazumijeva slijedeće: Visoko sudbeno vijeće (HCM), kao i Vrhovni sud (na čelu kojih je institucija ista osoba), zaprimaju izravne naredbe iz Ureda Predsjednika, Vlade ili Sabora, koje se odnose na konkretne slučajeve i poželjna rješenja (takve direktive postoje u usmenom obliku). Nakon zaprimljenih naredbi, Vrhovni sud ili HCM izravno vrše pritisak na predsjednika suda pred čijim se područjem vodi konkretan slučaj te se istom nalaže da ‘osobno uzme pod kontrolu’ rješavanje

PRESUDA – GUJA PROTIV MOLDAVIJE

pojedinih sudskih spisa. Takozvano ‘uzimanje pod kontrolu’ u stvari predstavlja izravno miješanje u ishod postupka.’”

C. Propisi Ujedinjenih naroda

43. Konvencija Međunarodne organizacije rada broj 158 o prestanku radnog odnosa koju je Moldavija ratificirala dana 14. veljače 1997. propisuje:

Članak 5

„Slijedeći se razlozi naročito neće smatrati valjanim za prestanak radnog odnosa:

...

(c) podnošenje žalbe ili sudjelovanje u postupku protiv poslodavca zbog navodnog kršenja zakona ili propisa ili obraćanje nadležnim administrativnim organima vlasti;

...“

44. Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije koja je usvojena na Općoj Skupštini rezolucijom br. 58 / 4 od 31. listopada 2003. te je na snazi od 14. prosinca 2005. propisuje:

Članak 33

„Zaštita podnositelja prijave

Svaka je država stranka dužna razmotriti ugrađivanje u svoj domaći pravni poredak primjerenih mjera kojima se pruža zaštita od svakog neopravdanog ophođenja svakoj osobi koja u dobroj vjeri i na temelju razumne sumnje prijavi nadležnim tijelima bilo kakve činjenice koje se tiču kaznenih djela određenih u skladu s ovom Konvencijom.“

Na dan donošenja ove presude, Konvenciju je potpisalo 140, a ratificiralo 77 zemalja, ne uključujući Republiku Moldaviju.

D. Propisi Vijeća Europe

45. U Kaznenopravnoj konvenciji o korupciji Vijeća Europe (ETS 173), koja je potpisana 27.01.1999., navodi se:

„Uvod

Države članice Vijeća Europe i druge države potpisnice ove Konvencije,

...

naglašavajući da je korupcija prijetnja vladavini prava, demokraciji i ljudskim pravima, da podriva načela dobre uprave, pravednosti i društvene pravde, da uništava konkurenciju, te da otežava gospodarski razvitak i izlaže opasnosti stabilnost demokratskih ustanova i moralnih temelja društva;

...

dogovorile su kako slijedi:

...

Članak 22. – Zaštita osoba koje surađuju s pravosuđem i svjedoka

Svaka država članica donijet će one mjere koje su nužne za učinkovitu i odgovarajuću zaštitu:

a. osoba koje izvješćuju o kaznenim djelima iz članaka 2. do 14. ili koje na neki drugi način surađuju s istražnim i pravosudnim tijelima;

b. svjedoka koji daju iskaze glede tih djela.“

Popratni izvještaj ovoj Konvenciji s obzirom na članak 22. navodi:

„111. ...riječ ‘svjedok’ označava one osobe koje posjeduju informacije relevantne za kazneni postupak koji se vodi zbog kaznenih djela korupcije sadržanih u člancima 2. do 14. Konvencije te uključuje i pojam ‘žviždača’.

Ovu Konvenciju Moldavija je potpisala dana 24. lipnja 1999., a stupila je na snagu 1. svibnja 2004.

46. U Građanskopravnoj Konvenciji o korupciji od 4. studenog 1999. navodi se;

„Preambula

Države članice Vijeća Europe, druge države i Europska zajednica, potpisnice ove Konvencije,

...

Ističući da korupcija predstavlja ozbiljnu prijetnju vladavini prava, demokraciji i ljudskim pravima, poštenju i socijalnoj pravdi, koči gospodarski razvoj i ugrožava pravilno i pošteno funkcioniranje tržišnih gospodarstava;

Priznajući nepovoljne financijske posljedice koje korupcija ima za pojedince, trgovačka društva i države, kao i za međunarodne institucije;

...

sporazumjele su se kako slijedi:

...

Članak 9- Zaštita zaposlenika

Svaka će stranka u svom unutarnjem zakonodavstvu predvidjeti odgovarajuću zaštitu od svake neopravdane kazne za zaposlenike koji imaju opravdani razlog sumnjati na korupciju ili koji u dobroj vjeri prijave svoju sumnju odgovornim osobama ili vlastima.“

Popratni izvještaj ovoj Konvenciji s obzirom na članak 9. navodi:

„66. Ovaj članak naglašava potrebu da svaka stranka poduzme sve potrebne mjere radi zaštite zaposlenika koji u dobroj vjeri i na temelju opravdanih razloga zatraže zaštitu od korupcije i sličnih postupanja ukoliko su njima izloženi na bilo koji način.

67. Kao jedno od djelotvornih pravnih sredstava radi zaštite osoba koje su pretrpjele štetu od korupcije, a kako to predviđa članak 9. Konvencije, zakonodavstva država mogu, na primjer, predvidjeti mogućnost dobivanja naknade štete.

68. . U praksi se slučajevi korupcije teško otkrivaju i istražuju, a zaposlenici i službenici (bilo javni ili privatni) osobe koja je uključena u korupciju upravo su oni koji će prvi zamijetiti ili posumnjati da nešto nije u redu.

69. “Odgovarajuća zaštita protiv bilo kakvog nezakonitog postupanja” prema ovoj Konvenciji podrazumijeva da zaposlenici koji su iz opravdanih razloga razotkrili korupciju osobama ili tijelima odgovornim za postupanje protiv korupcije, neće biti sankcionirani. Otkrivanje korupcije ne treba se smatrati kršenjem dužnosti čuvanja povjerljivosti podataka. Primjer neopravdane sankcije može biti otkaz ili degradacija tih osoba ili neke druge radnje kojima se ograničava napredak u karijeri.

70. Treba naglasiti da, iako nitko nije u mogućnosti prisiliti poslodavce da poduzmu sve potrebne mjere radi zaštite svojih zaposlenika u skladu s gore navedenim odredbama (npr. u području radnog prava), poslodavci ipak ne bi smjeli biti ovlašteni neopravdano sankcionirati zaposlenike isključivo zbog prijavljivanja slučaja korupcije odgovornoj osobi ili nadležnim tijelima.

71. Stoga bi radi odgovarajuće zaštite koju su države dužne osigurati zaposlenicima trebalo poticati same zaposlenike da prijave svoje sumnje na korupciju odgovornim osobama ili nadležnim tijelima. Doista, u mnogim

PRESUDA – GUJA PROTIV MOLDAVIJE

slučajevima, osobe koje imaju saznanja o korupciji uglavnom zbog straha od mogućih negativnih posljedica, korupciju ne prijavljuju.

72. Što se tiče zaposlenika, ta zaštita se odnosi samo na slučajeve gdje zaposlenici imaju opravdani razlog prijaviti svoje sumnje na korupciju te ih prijaviti u dobroj vjeri. Drugim riječima, to se odnosi samo na slučajeve prave korupcije, a ne na zle namjere.“

Konvenciju je Moldavija potpisala 4. studenog 1999., a stupila je na snagu 1. srpnja 2004.

47. Preporuka o pravilima ponašanja javnih dužnosnika koju je Odbor Ministara Vijeća Europe usvojio dana 11. svibnja 2000. (Rec(2000)10) navodi:

„Članak 11.

Obzirom na ovlaštenje koje mu omogućava pristup službenim informacijama, javni dužnosnik ima dužnost da na odgovarajući način, štiteći povjerljivost, postupi sa svim podacima i dokumentacijom s kojom dođe u doticaj u tijeku, ili kao rezultat, svog rada.

Članak 12 – Prijavlivanje

...

5. Javni dužnosnik je dužan prijaviti nadležnim tijelima svaki dokaz, optužbu ili sumnju na nezakonite i kriminalne aktivnosti koje se odnose na javnu službu, a za koje je saznao u tijeku obavljanja svoje dužnosti. Istraga po prijavi bit će provedeno od strane nadležnih tijela.

6. Tijela javne vlasti osigurat će zaštitu javnog dužnosnika koji je prijavio kriminalne aktivnosti na temelju osnovanih sumnji i u dobroj vjeri.“

PRAVO

48. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da otkaz koji je dobio radi otkrivanja spornih pisma listu *Jurnal de Chişinău* predstavlja povredu njegovog prava na slobodu izražavanja, a osobito pravo na širenje informacija i ideja trećim osobama. Članak 10. Konvencije glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnost radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti.,,

I. DOPUŠTENOST PREDMETA

A. Pritužba pod člankom 6. Konvencije

49. U svom prvotnom zahtjevu, podnositelj zahtjeva pozivao se na povredu članka 6. Konvencije te naveo kako su domaći sudovi propustili razmotriti njegove tvrdnje u žalbenom postupku. Međutim, u svojim kasnijim podnescima, podnositelj zahtjeva povukao je taj prigovor. Slijedom iznjetoga, Sud istaknuti prigovor neće ispitati.

B. Pritužba pod člankom 10. Konvencije

50. Vlada nije osporavala autentičnost dopisa koje je gospodin Mišin poslao Glavnom državnom odvjetniku. Međutim, Vlada je istakla kako nije došlo do povrede prava podnositelja zahtjeva na slobodu izražavanja, s obzirom da isti nije bio autor članka objavljenog u listu *Jurnal de Chișinău* te da mu ugovor o radu nije otkazan zbog ostvarivanja prava na slobodu izražavanja, već zbog kršenja propisa Ureda Glavnog državnog odvjetnika. Vlada je mišljenja kako se u konkretnom slučaju ne može primijeniti članak 10. budući da se pritužbe podnositelja zahtjeva odnose na povredu njegovih prava iz radnog odnosa.

51. Podnositelj zahtjeva zagovarao je primjenu članka 10, bez obzira na činjenicu da on u konkretnom slučaju nije bio autor pisama poslanih listu *Jurnal de Chișinău*. Pozivajući se na presude u predmetima *Thoma protiv Luksemburga* (br. 38432/97, ECHR 2001-III) i *Jersild protiv Danske* (presuda od 23. rujna 1994, Serija A br. 298), podnositelj zahtjeva istaknuo je činjenicu da je Sud već ranije utvrdio da sloboda izražavanja također obuhvaća pravo na širenje informacija dobivenih od trećih osoba.

52. Sud opetovano ističe da se zaštita previđena člankom 10. odnosi na radne odnose općenito pa tako i na radni odnos javnih službenika (vidi *Vogt protiv Njemačke*, presuda od 26. rujna 1995, Serija A br. 323, § 53; *Wille protiv Lihtenštajna* [GC], bez 28396/95, § 41, ECHR 1999-VII., *Ahmed i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 2. rujna 1998, Izvješća o presudama i odlukama 1998-VI, § 56; i *Fuentes Bobo protiv Španjolske*, br. 39293/98, st. 38, 29. veljače 2000).

53. Podnositelj zahtjeva poslao je pisma predmetnom listu, koji je potom pisma objavio. Budući da je člankom 10. obuhvaćeno i pravo na širenje informacija, a da je podnositelju zahtjeva otkazan ugovor o radu zbog širenja spornih pisama, Sud odbacuje prigovor Vlade.

54. Sud smatra da pritužba podnositelja zahtjeva koji se odnosi na povredu prava iz članka 10. Konvencije postavlja činjenična i pravna pitanja koja su dovoljno ozbiljna da bi se ispitala njihova osnovanost, te da zahtjev kao takav nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga je Sud proglašava zahtjev dopuštenim. Sukladno odluci da se primjeni odredba članka 29, st. 3. Konvencije (vidi st. 4 presude), Sud će nastavno razmotriti osnovanost zahtjeva.

II. OSNOVANOST ZAHTJEVA**A. Postojanje miješanja**

55. Sud je u stavku 53. ove presude utvrdio kako je članak 10. primjenjiv u ovoj pravnoj stari. Nadalje, Sud smatra da odluka kojom je podnositelju zahtjeva otkazan ugovor o radu zbog širenja informacija odnosno dostave pisama u konkretnom slučaju predstavlja izravno "miješanje javne vlasti" u njegovo pravo na slobodu izražavanja iz prvog stavka predmetnog članka.

56. Takvo „miješanje javne vlasti“ predstavlja povredu prava zajamčenog člankom 10., osim ako je „propisano zakonom“ radi ostvarenja jednog ili više legitimnih ciljeva iz stavka 2. te ako je bilo „nužno u demokratskom društvu“ radi ostvarenja tih ciljeva.

B. Da li je miješanje bilo propisano zakonom

57. U svojim ranijim podnescima podnositelj zahtjeva je tvrdio da miješanje nije bilo propisano zakonom obzirom da zakon na kojem se temeljila odluka domaćih sudova nije bio dovoljno predvidljiv. Međutim, kasnije u svom usmenom iskazu podnositelj zahtjeva nije ustrajao na toj tvrdnji.

58. Sud primjećuje kako je podnositelju zahtjeva otkazan ugovor o radu temeljem članka 263, st. 1. Zakona o radu i to zbog povrede odredaba članaka 1.4 i 4.11 Internih uredbi odjela za tisak Ureda Glavnog državnog odvjetnika (vidi st. 31. ove presude). Međutim, kako stranke nisu dodatno raspravile ovu činjenicu pred Sudom, Sud će nastaviti razmatranje predmeta pod pretpostavkom da odredbe sadržane u člancima 1.4 i 4.11 Internih uredbi odjela za tisak Ureda Glavnog državnog odvjetnika ispunjavaju uvjet da se miješanje smatra „propisano zakonom“.

C. Da li je “miješanje” težilo legitimnom cilju

59. Podnositelj zahtjeva tvrdio je kako miješanje nije vršeno radi postizanja niti jednog od legitimnih ciljeva. Vlada je istakla kako je u konkretnom slučaju legitiman cilj bio održati autoritet sudstva, spriječiti kriminal te zaštititi ugled drugih. Sud je s druge strane spreman prihvatiti da se legitimnim ciljem može smatrati zabrana otkrivanja informacija zaprimljenih u povjerenju. Pritom Sud nalazi znakovitim da je u trenutku zaprimanja otkaza podnositelj zahtjeva odbio otkriti izvor informacija, što sugerira da je riječ o informacija koje nije lako pribaviti i koje nisu javno dostupne (vidi *Haseldine protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 18957/91, odluka Komisije od 13. svibnja 1992., Odluke i izvješća (DR) 73). Sud stoga mora ispitati je li miješanje bilo nužno u demokratskom društvu, osobito da li postoji razmjeran odnos između izvršenog miješanja i cilja koji se time želio postići.

D. Da li je miješanje bilo potrebno u demokratskom društvu

1. Navodi stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

60. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, objavu sadržaja predmetnih pisama valjalo bi smatrati razotkrivanjem nezakonitog postupanja.

61. Podnositelj zahtjeva prvenstveno je isticao kako je prilikom dostave pisama dnevnom listu postupao u dobroj vjeri te da je bio uvjeren da pisma sadržavaju dokaze o počinjenju teških kaznenih djela počinjenih od strane Potpredsjednika Sabora. Jedini razlog otkrivanja pisama bio je pomoći u borbi protiv korupcije i trgovanja utjecajem. Podnositelj zahtjeva osporavao je tvrdnju da je g. Mišin svojim dopisom Glavnom državnom odvjetniku samo želio dostaviti pisma četvorice policijskih službenika, te da je time postupao u skladu s odredbama Zakona o peticijama (vidi st. 38 presude) i isticao je kako postupanje g. Mišina nije bilo u skladu s člancima 22. i 23. Zakona o statusu saborskih zastupnika (vidi st. 39. presude). Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio kako pisma nisu bila dio kaznenog spisa.

Podnositelj zahtjeva isticao je da se zbog načina na koji su imenovani Glavni državni odvjetnik i njegovi zamjenici, a obzirom na dominantan položaj Komunističke stranke u Saboru, u javnosti stvara percepcija da je Ured Glavnog državnog odvjetnika pod snažnim utjecajem parlamenta. Neovisnost državnog odvjetništva zajamčena je u teoriji, ali u praksi se pokazalo drugačije. Podnositelj zahtjeva u svojim je podnescima isticao da Glavni državni odvjetnik može biti razriješen dužnosti odlukom Sabora bez navođenja razloga. U razdoblju između 2002. i 2003. godine razriješeno je dužnosti više od trideset zamjenika državnog odvjetnika koji nisu pokazali odanost Komunističkoj partiji. Štoviše, za g. Mišina, jednog od vođa vladajuće stranke i Potpredsjednika Sabora, također se govorilo kao sustavno koristi svoj položaj kako bi utjecao na ishod sudskih postupaka.

Podnositelj zahtjeva je dodao da iz pisma g. Mišina nedvojbeno proizlazi namjera autora da utječe na ishod kaznenog postupka koji se vodio protiv četvorice policijskih službenika.

Takvo ponašanje predstavlja kazneno djelo prema članku 190, st. 1. Kaznenog zakona (vidi st. 33. presude). Podnositelj zahtjeva također je ukazao na činjenicu da je nakon primitka spornih pisama Glavni državni odvjetnik naredio ponovno provođenje kaznene istrage i ubrzo nakon toga kazneni postupak je obustavljen. Prema navodima podnositelja zahtjeva, činjenica da su se četvorica policijskih službenika obratila najvišim državnim dužnosnicima sa zahtjevom da se ispita zakonitost kaznenih prijava koje su protiv njih podnesene, ukazuje na to da se u Republici Moldaviji često krši načelo diobe vlasti. Nije bilo uvjerljivo smatrati da policijski službenici koji se inače bave rješavanjima zločina nisu bili svjesni položaja osoba kojima su se obratili.

Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, informacije koje je on ustupio bile su od velikog interesa javnosti.

62. Za objavljivanje predmetnih informacija podnositelj zahtjeva morao se obratiti novinama. Kako u predmetnom razdoblju zakonodavstvo Moldavije nije poznavalo institut „zviždača“, nije postojao propis na temelju kojeg bi zaposlenici razotkrili počinjenje kaznenih djela u svom radnom okruženju. S tom je problematikom bilo besmisleno upoznavati Glavnog državnog odvjetnika obzirom da isti u svom djelovanju nije bio neovisan. Iako je imao saznanja o postojanju pisma g. Mišina u periodu od kojih šest mjeseci, cini se da je jednostavno skrivao njegovo postojanje i istovremeno se pridržavao uputa iz istog. Odbijanje Ureda državnog odvjetništva da započne kazneni progon g. Mišina nakon objavljivanja novinskih članaka (vidi st. 15. i 29. presude) potvrđuje činjenicu da bi svaki pokušaj razotkrivanja sumnji o počinjenju kaznenih djela državnom odvjetništvu bilo uzaludan. Nadalje, podnositelj zahtjeva imao je osnove sumnjati da će dokazi biti skriveni ili uništeni ako ih preda svojim nadređenima.

Podnositelj zahtjeva također je naveo kako je bilo nerealno od njega očekivati da se žali Saboru s obzirom da je 71 od ukupno 101-og zastupnika u Saboru bilo član vladajuće Komunističke partije i jednostavno nije bilo zamislivo da se protiv saborskog zastupnika koji je pripadnik te političke stranke pokreće kazneni postupak. Osim toga, u razdoblju između 2001 i 2004. godine bilo kakva inicijativa oporbe da se suprotstavi interesima vladajuće stranke nije se pokazala uspješnom u Saboru.

63. Podnositelj zahtjeva prigovorio je i strogosti nametnute sankcije te istaknuo kako je riječ o najstrožoj mogućoj mjeri.

(b) Vlada

64. Prema stavu Vlade, otkrivanje podataka o kojima je riječ nije se moglo okarakterizirati kao čin „zviždača“.

65. Vlada je tvrdila da pisma predstavljaju internu dokumentaciju koja podnositelj zahtjeva nije trebala biti dostupna s obzirom na funkcije koju obnaša. Slijedom iznijetoga, Vlada smatra kako je podnositelj zahtjeva pisma „ukrao“. Štoviše, pisma koja je podnositelj zahtjeva uputio novinama imala su oznaku povjerljivosti i bila su dio kaznenog spisa. Sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku, dokumentacija sadržana u spisu kaznenog predmeta ne može se javno objaviti bez prethodnog odobrenja osobe koja provodi istragu (vidi st. 35. presude).

Dobra vjera u postupanju podnositelja zahtjeva bila je upitna iz razloga što iz sadržaja pisma ne proizlazi da je g. Mišin namjeravao vršiti pritisak na Glavnog državnog odvjetnika. Izraz "Molim Vas da se osobno uključite u ovaj slučaj i da ga riješite strogo u skladu sa zakonom" predstavljao je uobičajen oblik komunikacije između različitih državnih tijela, a koji je propisan i zakonom. G. Mišin samo je proslijedio pisma koja je zaprimio od policijskih službenika nadležnom tijelu – Uredu Glavnog državnog odvjetnika – a sve u skladu s prisilnim propisima (vidi st. 38 presude) i Zakonom o statusu saborskih zastupnika (vidi st. 39. presude). Prema potonjem zakonu, zastupnik ima pravo, između ostalog, razmotriti

zahtjeve građana, proslijediti ih na rješavanje nadležnim tijelima te sudjelovati u ispitivanju i nadzoru njihove usklađenosti sa zakonom.

Slanje pisma od strane g. Mišina i kasnija obustava kaznenog postupka protiv četvorice policijskih službenika nisu u uzročnoj vezi. Prema navodima Vlade, državno odvjetništvo je uistinu neovisno tijelo čija je neovisnost i samostalnost u Moldaviji zajamčena Ustavom i zakonom (vidi st. 36. i 40. presude).

Štoviše, podnositelj zahtjeva pred domaćim je sudovima isticao drugačije razloge za svoje postupanje nego u postupku pred poslodavcem (vidi st. 18. i 20. presude). Po mišljenju Vlade ta činjenica također ukazuje na nedostatak dobre vjere u postupanju podnositelja zahtjeva te potvrđuje da je pravi motiv objavljivanja spornih dokumenata bio osramotiti one koji se u dokumentima spominju, a ne borba protiv korupcije.

66. Budući da, kako je to gore navedeno, g. Mišin nije pokušao izvršiti pritisak na Glavnog državnog odvjetnika, informacije sadržane u pismu ne mogu se smatrati informacijama od javnog interesa.

67. Štoviše, podnositelj zahtjeva pisma nije ustupio nadležnom tijelu i postupio je ishitreno. U konkretnom slučaju nije bilo riječ o podacima koji su bili osobito važni za zaštitu života, zdravlja ili okoliša. Podnositelj zahtjeva bio je ovlašten javno razotkriti informacije samo ukoliko to nije bilo moguće učiniti unutar državnog odvjetništva. Svako širenje informacija valjalo je prvo razmotriti unutar Ureda, a potom i Sabora (uključujući razna saborska povjerenstvima, frakcije i oporbene stranke), a ne s objavom ići izravno u tisak.

U prilog svojih tvrdnji, Vlada je dostavila Sudu nekoliko pritužbi u preslici, a koje su podnesene Saboru od strane građana o navodnim nezakonitostima u zapošljavanju i ostalim stvarima. Sve pritužbe Sabor je navodno proslijedio nadležnim tijelima – Uredu Glavnog državnog odvjetnika i Vrhovnom vijeću sudaca, bez bilo kakvog daljnjeg miješanja.

Vlada je nadalje tvrdila da u Sjedinjenim Američkim Državama čak dvadeset i jedna država ne pruža zaštitu u slučajevima širenja informacija medijima, dok je u Velikoj Britaniji javno otkrivanje informacija dopušteno samo u iznimno rijetkim i strogo definiranim slučajevima.

68. S obzirom na prirodu posla i odgovornost državnih službenika, sloboda procjene države u pitanjima njihove slobode izražavanja je vrlo široka. Na kraju, Vlada je isticala da je otkaz kao poduzeta mjera bio primjeren propustima podnositelja zahtjeva.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela primjenjiva u ovom slučaju

69. Ključno pitanje koje valja razriješiti jest da li je miješanje bilo “nužno u demokratskom društvu”. Temeljna načela u tom smislu utvrđena su u sudskoj praksi, a nastavno ne navodi njihov sažetak (vidi, između ostalih izvora i, *Jersild protiv Danske*, prethodno citirano, str 23, st. 31.; *Hertel protiv Švicarske*, presuda od 25. kolovoz 1998, Izvješća 1998-VI, str 2329-30, st. 46.; *Steel i Morris protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br.68416/01, st. 87., ECHR 2005-II):

„(i) Sloboda izražavanja predstavlja jedno od temeljnih načela demokratskog društva i jedno od osnovnih uvjeta za njegov napredak te za ispunjenje svakog pojedinca. Sukladno stavku 2 istog, članak 10. je primjenjiv ne samo na „informacije“ ili „ideje“ koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju. To zahtjeva pluralizam, tolerancija i slobodoumlje bez kojih nema "demokratskog društva". Kao što je navedeno u članku 10. ova je sloboda podložna iznimkama, kojemoraju biti strogo tumačene, a potreba za bilo kakvim ograničenjima mora biti uvjerljivo utvrđena...

(ii) Test „nužnosti“ u smislu članka 10, st. 2. implicira postojanje ‘snažne društvene potrebe’. Države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene kad ocjenjuju postoji li takva potreba, ali ta sloboda procjene ide ruku pod ruku s europskim nadzorom, obuhvaćajući i zakonodavstvo i odluke koje ga primjenjuju, čak i one

koje je donio neovisni sud. Sud je stoga ovlašten donijeti konačnu odluku o tome može li se "ograničenje" pomiriti sa slobodom izražavanja, kako je ona zaštićena člankom 10.

(iii) U izvršavanju svoje nadzorne nadležnosti, zadaća Suda nije zauzimanje uloge nadležnih domaćih organa, već ispitivanje odluka koje su isti donijeli u skladu sa svojim ovlastima, a u svezi s člankom 10. To ne znači da je nadzor ograničen na utvrđivanje da li je tužena država postupala razumno, pažljivo i u dobroj vjeri; ono što Sud mora utvrditi jest da li je miješanje o kojemu je riječ "razmjerno legitimnom cilju koji se teži ostvariti" i jesu li razlozi koje navode nacionalne vlasti kako bi ga opravdale "mjerodavni i dostatni". Pri tome se Sud mora uvjeriti da su domaće vlasti primijenile standarde koji su u skladu s načelima sadržanim u članku 10. i, štoviše, da se ti standardi osnivaju na prihvatljivoj ocjeni mjerodavnih činjenica...“

70. Sud ponavlja da se članak 10. primjenjuje i u okviru radnog mjesta, te da državni službenici, kao što je to podnositelj zahtjeva, uživaju pravo na slobodu izražavanja (vidi st. 52. presude). Istovremeno, Sud je svjestan činjenice da zaposlenici prema poslodavcima moraju pokazati lojalnost, rezerviranost i diskreciju. To je osobito slučaj kod državnih službenika, s obzirom da sama priroda državne službe nalaže obvezu lojalnosti i diskrecije (vidi *Vogt protiv Njemačke*, naprijed citirano, st. 53, *Ahmed i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, prethodno citirano, st. 55.; i *De Diego Nafria protiv Španjolske*, br. 46833/99, st. 37., 14. ožujka 2002).

71. Budući da je uloga državnih službenika u demokratskom društvu pomoći vladi u obnašanju njenih funkcija, to javnost ima pravo očekivati da će državni službenici pomoći, a ne omesti rad demokratski izabrane vlade, a njihova lojalnost i diskrecija od posebnog su značaja (vidi, *mutatis mutandis*, *Ahmed i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, prethodno citirano, st. 53.). Osim toga, s obzirom na samu prirodu njihove službe, državni službenici često imaju pristup informacijama koje Vlada, zbog različitih legitimnih razloga, može okarakterizirati povjerljivima odnosno tajnima. Dakle, diskrecija državnih službenika u većini se slučajeva smatra obvezom.

72. Sud do danas, međutim, nije rješavao slučaj u kojem bi državni službenik javno proširio informacije na koje je naišao u okviru svog radnog mjesta. S tim u svezi, u ovom se predmetu javlja pravno pitanje koje se razlikuje od onog u predmetu *Stoll protiv Švicarske* ([GC], br. 69698/01, 10. prosinca 2007.), gdje su informacije objavljene bez miješanja državnih vlasti. U tom smislu, Sud smatra kako je državni službenik, u okviru svog radnog mjesta, mogao naići na interne informacije, uključujući i tajne informacije, čije je otkrivanje i objavljivanje od velikog javnog interesa. Sud stoga smatra, da bi državni službenici ili zaposlenici u javnom sektoru, koji upozore na nezakonite aktivnosti i postupanja na radnom mjestu, trebali u određenim slučajevima, uživati zaštitu. Zaštita je potrebna u slučajevima kada je zaposlenik odnosno državni službenik jedina osoba, ili dio manje grupe zaposlenika, koji su svjesni onoga što se događa na radnom mjestu, pa je sama zaštita u javnom interesu jer se tako upozorava poslodavca i javnost općenito. U tom kontekstu, Sud je uzeo u obzir slijedeću izjavu iz obrazloženja Popratnog izvještaja Vijeća Europe o građanskopravnoj konvenciji o korupciji (vidi st. 46. gore):

„U praksi se slučajevi korupcije teško otkrivaju i istražuju, a zaposlenici i službenici (bilo javni ili privatni) osobe koja je uključena u korupciju upravo su oni koji će prvi zamijetiti ili posumnjati da nešto nije u redu.““

73. U odnosu na gore spomenutu obvezu diskrecije, otkrivenu informaciju bi u prvom redu valjalo objaviti nadređenoj osobi ili drugom nadležno tijelu. Ukoliko to nije izvedivo, onda se, ali kao posljednja mogućnost, informacija može javno objaviti (vidi, *mutatis mutandis*, *Haseldine*, prethodno citirano). Prilikom ocjene da li je ograničenje slobode izražavanja bilo razmjerno, Sud mora uzeti u obzir da li je podnositelj zahtjeva pored objave imao na raspolaganju bilo koje drugo djelotvorno sredstvo za upozoravanje na nezakonito postupanje koje je otkrio.

74. Prilikom ocjene da li je miješanje u slobodu izražavanja državnog službenika u konkretnom slučaju bilo razmjerno, Sud mora uzeti u obzir niz čimbenika. Prvenstveno, valja voditi računa o interesima javnosti glede informacije koja se otkriva i objavljuje. Sud ponovno ističe kako članak 10, st. 2. Konvencije ostavlja malo prostora za ograničavanje rasprave pitanja od javnog interesa (vidi, između ostalih izvora, *Sürek protiv Turske* (br. 1) [GC], br. 26682/95, st. 61., ECHR 1999-IV). U demokratskom društvu, djela i propusti vlasti podvrgnuti su pomnom ispitivanju, ne samo zakonodavnih i sudskih organa, već i medija te javnog mnijenja. Interes javnosti u pogledu određenih informacija ponekad može biti toliko jak da nadmaši čak i zakonski nametnutu obvezu diskrecije (vidjeti *Fressoz i Roire protiv Francuske* [GC], br. 29183/95, ECHR 1999-I, i *Radio Twist, A.S. protiv Slovačke*, br. 62202/00, ECHR 2006 -...).

75. Drugi čimbenik koji valja uzeti u obzir je autentičnost informacija koje su predmet objave. Nadležna državna tijela dužna su usvojiti mjere koje će imati za cilj da se na odgovarajući način sankcioniraju slučajevi klevetanja bez osnove ili u lošoj namjeri (vidi *Castells protiv Španjolske*, presuda od 23. travnja 1992, Serija A br. 236, st. 46.). Naglašava se kako sloboda izražavanja uključuje i dužnosti i odgovornosti, a svaka osoba koja namjerava otkriti određene informacije mora pažljivo provjeriti, u mjeri u kojoj joj to dopuštaju okolnosti, točnost i istinitost tih informacija (vidi, *mutatis mutandis*, *Morissens protiv Belgije*, br. 11389/85, odluka Komisije od 3. svibnja 1988, DR 56, str. 127.; *Bladet Tromsø i Stensaas i protiv Norveške* [GC], br. 21980/93, st. 65., ECHR 1999-III).

76. S druge strane, Sud u konkretnom slučaju mora procijeniti da li je zbog širenja informacija tijelima javne vlasti nanesena šteta i u kojem obimu te da li nanesena šteta nadmašuje interes javnosti u pogledu informacije koja je otkrivena (vidi, *mutatis mutandis*, *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda od 16. prosinca 1992, Serija A br. 252, st. 45. i *Stoll protiv Švicarske*, prethodno citirano, st. 130.). S tim u svezi, predmet otkrivene informacije i svojstvo državnog organa u konkretnom slučaju mogu također biti relevantni (vidi *Haseldine*, prethodno citirano).

77. Sam motiv otkrivanja informacije od strane zaposlenika jedan je od odlučnih čimbenika prilikom odlučivanja da li širenje informacije u konkretnom slučaju treba uživati zaštitu ili ne. Tako, na primjer, širenje informacije motivirano osobnim razlozima, antagonizmom ili ostvarenjem određene koristi, uključujući imovinske, neće uživati osobito jaku zaštitu (vidi *Haseldine*, citiran gore). Važno je utvrditi da li prilikom širenja informacije pojedinac postupa u dobroj vjeri i u uvjerenju da je informacija istinita, zatim da li je otkrivanje u javnom interesu, te da li je pojedinac mogao ispraviti nedjelo koje otkriva na neki drugi način osim objavom.

78. Konačno, prilikom ocjene je li miješanje razmjerno legitimnom cilju kojem se teži, potrebno je pažljivo razmotriti kaznu izrečenu podnositelju zahtjeva i posljedice kažnjavanja (vidi *Fuentes Bobo*, prethodno citirano, st. 49.).

79. Sud će nastavno ocijeniti iznesene činjenice u svjetlu gore navedenih načela.

(b) Primjena navedenih načela u konkretnom slučaju

(i) da li je podnositelj zahtjeva mogao otkriti informaciju na drugačiji način osim objavom

80. Podnositelj zahtjeva tvrdi kako nije imao na raspolaganju učinkovit način otkrivanja informacije osim same objave, a Vlada s druge strane tvrdi da je otkrivene informacije mogao prvo raspraviti sa svojim nadređenima, odnosno kasnije pred Saborom ili po potrebi s pučkim pravobraniteljem.

81. Sud je utvrdio da propisi Republike Moldavije kao ni interni propisi Ureda Glavnog državnog odvjetnika ne sadrže odredbe koje uređuju pitanje prijavljivanja nepravilnosti uočenih od strane zaposlenika na radnom mjestu (vidi st. 32. presude). Zaključuje se, dakle,

kako podnositelj zahtjeva otkrivene informacije nije mogao ni s kime podijeliti, osim sa svojim nadređenim i to bez propisane procedure o načinu postupanja u konkretnom slučaju.

82. Također se zaključuje da se širenje informacije odnosilo na nezakonito postupanje potpredsjednika Sabora, koji je bio visoki državni dužnosnik, te da Glavni državni odvjetnik u šest mjeseci nije pokazao namjeru procesuiranja nezakonitog postupanja istog, već je svojim postupcima pokazao kako je podlegao pritisku nametnutom na njegov Ured.

83. Što se tiče alternativnih načina objavljivanja informacije koje je zagovarala Vlada (vidi st. 67. presude), Sud nalazi kako nije dokazano da bi bilo koji od predloženih alternativnih načina bio učinkovit s obzirom na posebne okolnosti konkretnog slučaja.

84. Imajući u vidu sve okolnosti, Sud smatra da se javno širenje informacija, pa čak i novinama, može u konkretnog slučaju smatrati opravdanim.

(ii) Interes javnosti glede otkrivenih informacija

85. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da dopis g. Mišina predstavlja dokaz političkog miješanja u rad pravosuđa. Vlada je osporavala tu tvrdnju.

86. Sud je utvrdio da su policijski službenici u svom pismu zatražili od g. Mišina provjeru zakonitosti kaznene prijave koju je protiv njih podnijelo državno odvjetništvo (vidi st. 10. presude). G. Mišin potom je reagirao slanjem službenog dopisa Glavnom državnom odvjetniku. Vlada je tvrdila kako je takvo postupanje g. Mišina u skladu sa Zakonom o statusu saborskih zastupnika i drugim propisima. U tom kontekstu, Sud naglašava da su u demokratskom društvu sudovi i organi nadležni za procesuiranje kaznenih djela neovisna tijela, koja moraju djelovati slobodno bez ikakvih političkih pritisaka. Svako tumačenje zakona koji se odnosi na prava saborskih zastupnika mora se pridržavati tog principa.

Nakon izvršenog uvida u dopis g. Mišina upućenog Glavnom državnom odvjetniku, Sud ne može prihvatiti da je isti namjeravao samo proslijediti pismo policijskih službenika nadležnom tijelu, kako je tvrdila Vlada u postupku (vidi st. 65. presude). Štoviše, imajući u vidu kontekst i riječi korištene u dopisu, može se zaključiti kako je g. Mišin imao namjeru izvršiti pritisak na Glavnog državnog odvjetnika bez obzira što je napisao da se slučaj „ispita strogo u skladu sa zakonom“ (vidi st. 10. presude).

87. S tim u svezi, Sud ističe kako je Predsjednik Moldavije pokrenuo kampanju protiv miješanja političara u kaznenopravni sustav te da su moldavski mediji detaljno izvještavali o toj temi (vidi st. 11. presude). Sud također ukazuje na izvješća međunarodnih nevladinih organizacija (vidi st. 40-42. presude), koja izražavaju zabrinutost zbog sloma trodiobne vlasti i nedostataka u pogledu neovisnosti pravosuđa u Moldaviji.

88. Slijedom iznijetoga, Sud smatra da je otkrivanje pisma od strane podnositelja zahtjeva ukazivalo na problem diobe vlasti, na nezakonito postupanje visokih političkih dužnosnika te na stav Vlade prema policijskoj brutalnosti (vidjeti st. 10. i 14. presude). Nema sumnje da su to vrlo važna pitanja u demokratskom društvu, te da su interes javnosti i potreba da budu informirani u pogledu tih pitanja u potpunosti legitimni.

(iii) Autentičnost proširenih informacija

89. Stranke nisu osporavale autentičnost pisama koje je podnositelj zahtjeva otkrio listu *Journal de Chişinău*. (vidi st. 26. presude).

(iv) Šteta koju je pretrpio Ured Glavnog državnog odvjetnika

90. Sud primjećuje da je u javnom interesu zadržati povjerenje u neovisnost i političku neutralnost državnog odvjetništva (vidi, *mutatis mutandis*, *Prager i Oberschlick protiv Austrije*, presuda od 26. travnja 1995, Serija A br. 313, st. 34.). Pisma koja je podnositelj zahtjeva poslao novinama nisu pisana od strane službenika u Uredu Glavnog državnog

odvjetnika pa prema mišljenju Vlade, pismo g. Mišina ima se smatrati uobičajenim načinom komunikacije između državnih tijela te ono kao takvo nije utjecalo na odluku Ureda Glavnog državnog odvjetnika da obustavi kazneni postupak protiv policijskih službenika. Međutim, u tekstu članka objavljenog u novinama zaključuje se kako je Ured Glavnog državnog odvjetnika bio pod političkim pritiskom što je imalo snažan utjecaj na percepciju javnosti u pogledu neovisnosti državnog odvjetništva.

91. Međutim, Sud smatra da je objava informacije o izvršenom pritisku i nezakonitim postupanjima u Ureda Glavnog državnog odvjetnika u javnom interesu te da u demokratskom društvu taj interes nadmašuje interes javnosti glede očuvanja povjerenja u zakonit rad Ureda Glavnog državnog odvjetnika. Tim više, postoji potreba da se javno rasprave pitanja od javnog interesa budući da je to bitno za demokraciju i ohrabrujuće za javno mnijenje radi izražavanja mišljenja o takvim stvarima (vidi *Barfod protiv Danske*, presuda od 22. veljača 1989., serija A br. 149, st. 29.).

(v) Da li je podnositelj zahtjeva postupao u dobroj vjeri

92. Prema tvrdnjama podnositelja zahtjeva, njegov isključivi motiv za objavljivanje pisama bio je pomoći u borbi protiv korupcije i trgovanja utjecajem. Ova tvrdnja nije osporena od strane njegova poslodavca. Vlada je, s druge strane, osporavala postupanje podnositelja zahtjeva u dobroj vjeri, tvrdeći, između ostalog, da isti nije dokazao postupanje u dobroj vjeri pred domaćim sudovima.

93. Na temelju izvedenih dokaza, Sud nije u mogućnosti utvrditi da je postupanje podnositelja zahtjeva bilo motivirano ostvarivanjem osobne koristi, osobnim animozitetom prema poslodavcu ili g. Mišinu niti da je imao drugih skrivenih motiva za svoje postupke. Tvrdnja da pred domaćim sudovima nije dokazivao motiv borbe protiv korupcije i trgovanja utjecajem, po mišljenju Suda, nije utemeljena obzirom je isti u postupku protiv poslodavca pred domaćim sudovima prvenstveno dokazivao nezakonitost otkaza i nije bilo potrebe za isticanjem ove činjenice u sporu.

94. Slijedom iznijetog, Sud zaključuje da je motiv postupanja podnositelja zahtjeva bila borba protiv korupcije i trgovanja utjecajem te da je isti postupao u dobroj vjeri.

(vi) Težina sankcije

95. Konačno, Sud utvrđuje da je podnositelju zahtjeva izrečena najstroža moguća sankcija. Iako su nadležna tijela bila u mogućnosti primijeniti blaže mjere, izabrali su otkazati ugovor o radu podnositelju zahtjeva što nesumnjivo predstavlja najoštriju mjeru (vidi *Vogt*, prethodno citirano, st. 60). Takva sankcija nije samo negativno utjecala na karijeru podnositelja zahtjeva već je ozbiljno utjecala na druge zaposlenike Ureda Glavnog državnog odvjetnika na način da ih je obeshrabrila u prijavljivanju nezakonitih postupanja. Osim toga, imajući u vidu medijsku popraćenost ovog slučaja, takva sankcija imala je obeshrabrajući utjecaj i na mnoge druge državne službenike i namještenike, a ne samo zaposlenike u državnom odvjetništvu.

96. Sud je razmotrio tvrdnje Vlade da je podnositelj zahtjeva zapravo „ukrao“ predmetna pisma, koja su po njihovom mišljenju bila tajna i predstavljala su dio kaznenog spisa. Vlada je također tvrdila da g. Mišin u svom dopisu Glavnom državnom odvjetniku nije vršio pritisak. Prema mišljenju Vlade radilo se o uobičajenoj komunikaciji između državnih tijela te pismo nije imalo nikakvog utjecaja prilikom obustave kaznenog postupka protiv policijskih službenika. U takvim uvjetima, Sud smatra da je teško opravdati primjenu tako stroge sankcije u konkretnom slučaju.

(c) Zaključak

97. Imajući na umu važnost slobode izražavanja stvari od općeg interesa, prava državnih službenika i ostalih zaposlenika prijaviti postojanje nezakonitih postupanja i zloraba na radnom mjestu, kao i obveza i odgovornosti zaposlenika s obzirom na poslodavce kao i pravo poslodavaca da upravljaju svojim zaposlenicima, pa stoga Sud dolazi do zaključka da miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na slobodu izražavanja, posebice pravo na širenje informacija, u konkretnom slučaju nije bilo „nužno u demokratskom društvu“. Slijedom iznijetoga, došlo je do povrede članka 10. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41 KONVENCIJE

98. Članak 41. Konvencije propisuje:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Naknada štete

99. Podnositelj zahtjeva na ime materijalne i nematerijalne štete ukupno je potraživao iznos od 15,000 EUR i to: 6,000 EUR s naslova izgubljene zarade za vrijeme za koje je nakon otkaza bio nezaposlen, 6,000 EUR s naslova uništene karijere i 3,000 EUR s naslova povrede prava osobnosti.

100. Vlada je osporila osnovu i visinu zahtjeva podnositelja.

101. Sud utvrđuje da je zbog otkaza ugovora o radu podnositelj zahtjeva pretrpio materijalnu i nematerijalnu štetu. Temeljeći svoju odluku na pravičnoj ocjeni, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje štetu u visini od 10,000 EUR.

B. Troškovi i izdaci

102. Punomoćnici podnositelja zahtjeva potraživali su naknadu troškova postupka u ukupnom iznosu od 6,843 EUR, od čega je iznos od 4,400 EUR potraživao g. Gribincea, a iznos od 2,443 EUR g. Zăma. Iz priloženog troškovnika razvidno je kako su isti trošak obračunali sukladno Ugovoru o zastupanju i cijeni sata od 80,00 EUR odnosno 70,00 EUR. U obračun troška nije uključen rad na prigovorima koji se odnose na članak 6, a koji je podnositelj zahtjeva u toku postupka povukao.

103. Punomoćnici podnositelja zahtjeva navode kako je broj obračunatih sati u konkretnom slučaju primjeren, te da je obzirom na složenost postupka i činjenicu da su svi podnesci pisani na engleskom jeziku zahtjev za naknadu troška u cijelosti osnovan.

104. Što se tiče cijene sata, punomoćnici podnositelja zahtjeva tvrdili su da je zaračunata satnica u okvirima propisanim od strane Odvjetničke komore Moldavije, a koja propisuje da cijena sata može iznositi između 40,00 i 150,00 EUR.

105. Punomoćnici podnositelja zahtjeva potraživali su i naknadu iznosa od 2,413 EUR na ime troškova dolaska na raspravu dana 6. lipnja 2007., a koji troškovi uključuju putne troškove, troškove vize, troškove osiguranja i dnevnicu.

106. Vlada je osporila visinu troška koju potražuju punomoćnici podnositelja zahtjeva. Istu su smatrali prekomjerno određenom i osporavali su broj sati koji su punomoćnici podnositelja zahtjeva obračunali kao i samu cijenu sata, a osobito cijenu sata obračunatu od strane g. Zăme, koji prema mišljenju Vlade nema potrebno iskustvo koje bi opravdalo visinu obračunate satnice.

107. U odnosu na ostale troškove koje potražuje podnositelj zahtjeva, Vlada je mišljenja kako bi isti trebali biti naknađeni od strane Suda.

108. Sud ističe da se radi utvrđivanja osnovanosti zahtjeva za naknadu troškova i izdataka sukladno članku 41. Konvencije, mora prethodno utvrditi da li su troškovi stvarno nastali, te da li su oni bili nužni i razumni u smislu visine (vidi, na primjer, *Amihalachioaie protiv Moldavije*, br. 60115/00, st. 47., ECHR 2004-III). Slijedom iznijetoga, uzevši u obzir radnje poduzete prema troškovniku i složenost predmeta, Sud utvrđuje da je zahtjev za naknadu troška g. Gribincea osnovan u cijelosti, da je zahtjev za naknadu troška g. Zăme do iznosa od 1,600 EUR te da je zahtjev za naknadu troškova dolaska na ročište dan 6. lipnja 2007. osnovan u cijelosti.

C. Zatezna kamata

109. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;

2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 10. Konvencije;

3. *Presuđuje*

(a) da je tužena država dužna u roku od tri mjeseca isplatiti podnositelju zahtjeva iznos od 10,000 EUR (deset tisuća eura) na ime naknade materijalne i nematerijalne štete te iznos od 8,413 EUR (osam tisuća četiristo trinaest eura) na ime troškova i izdataka postupka, uvećano za sve poreze, a koje je iznose tužena država dužna platiti u protuvrijednosti domaće valute prema tečaju važećem na dan isplate;

(b) da se nakon proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *Odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku i objavljeno na javnoj raspravi u Zgradi ljudskih prava u Strasbourgju dana 12. veljače 2008.

Erik Fribergh

Tajnik

Jean-Paul Costa

Predsjednik

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Europskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prijevod je financiran uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ovaj prijevod ne obvezuje Sud niti je isti odgovoran za njegovu kvalitetu. Prijevod se može preuzeti iz HUDOC baze podataka sudske prakse Europskog suda za ljudska prava (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka s kojom ga je Sud podijelio. Prijevod se može umnožavati u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da se navede puni naziv predmeta, zajedno s naznakom autorskih prava i referencom na Zakladu za ljudska prava. Ukoliko se bilo koji dio ovog prijedora namjerava koristiti u komercijalne svrhe, molimo kontaktirajte publishing@echr.coe.int.

PRESUDA – GUJA PROTIV MOLDAVIJE

© Council of Europe/European Court of Human Rights 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme 2012. Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante publishing@echr.coe.int.